

PAMFLET

VOOR DE

LANDBOUW VAN LATER

MAART 2015

NAMENS
CDJA, PINK!, JONGE DEMOCRATEN, DWARS,
YFM BRABANT EN BAJK

“VOOR DE LANDBOUW VAN LATER”

“Als je praat, herhaal je alleen wat je al weet.
Maar als je luistert, leer je wellicht iets nieuws.”

Dalai Lama

De afgelopen maanden hebben wij, van CDJA, PINK!, Jonge Democraten, DWARS, YFM Brabant en BAJK het gesprek met elkaar en met experts gevoerd over de Landbouw van Later. Onze conclusie: wees open en luister oprecht naar elkaar.

September 2013 ontmoetten we elkaar op een Tour de Boer door Oss. We bezochten drie vormen van landbouw, deelden een maaltijd en spraken over onze verschillende rollen in de toekomst. Hierbij kwamen we tot de conclusie: deze dag is veel te kort om al onze visies te delen en om meer diepgang te bereiken. Maar bij iedereen kriebelde het om een vervolg neer te zetten. En dat hebben we gedaan!

We hebben verschillende themabijeenkomsten en werkbezoeken gehad, met ondersteuning van Netwerk de Peelhorst. Het eerste thema: verbinding. Verbinding tussen boer, burger, beleidsmaker. Tussen mensen eigenlijk. En dit bleek een rode draad te zijn door alle bijeenkomsten. We hadden verhitte discussies verwacht, maar die kwamen niet. We verschilden en verschillen wel van mening, maar door naar elkaar te luisteren, kregen we begrip voor elkaar. We zijn steeds meer de verbanden tussen onderwerpen gaan zien.

De uitdaging was groot. We weten allemaal dat het anders moet, maar hoe? En wat zijn onze gedeelde waarden? Ons doel was ambitieus. Wat de volwassen partijen nog niet gelukt is was ons gezamenlijk streven: een gemeenschappelijke visie opstellen. We werden het meer en vaker eens dan we verwacht hadden, maar voor sommige onderwerpen (zoals de gewenste schaal van de landbouw) lukte dit niet. We stelden vast dat electoraal gewin het onderspit moet delven voor het grotere belang om duidelijkheid te scheppen voor de agrarische sector. We hebben ons doel bereikt: een jongerenvisie op de Landbouw van Later. We hebben niet bedacht hoe de landbouw er in de toekomst precies uitziet, maar wel aan welke randvoorwaarden deze landbouw moet voldoen.

In de Landbouw van Nu zijn wij allemaal jonge mensen die vanuit politiek, beleid, praktijk en als consument een rol spelen in de transitie naar de Landbouw van Later. En wij denken dat we het afgelopen half jaar samen een belangrijke stap hebben gezet om bij Later te komen.

INHOUD

VERBINDING.....	5
VERNIEUWING.....	6
VOEDSELZEKERHEID.....	7
VERJONGING.....	8
VERGROENEN.....	9
WELZIJN.....	10
VERDIENEN.....	11
VEILIGHEID.....	11

VERBINDING

Wij hebben bij dit pamflet Brabant als voorbeeld genomen. Een van de grootste thema's die daar op dit moment spelen is het feit dat veel mensen gewoon niet meer stallen in hun omgeving willen zien. Daarnaast ontstaat vaak de situatie dat boeren in de knel zitten met hun bedrijf, maar door de weerstand geen nieuwe vergunning of uitbreiding van hun vergunning kunnen krijgen. Wij geloven sterk dat verbinding hier het antwoord is. Wij vinden dat de **agrarische ondernemingen actief onderdeel van de omgeving** zijn. Het is belangrijk dat de mensen die dagelijks met de bedrijven geconfronteerd worden weten wie de ondernemer is en wat zijn bedoelingen zijn. Ook hier ligt een wederzijdse verantwoordelijkheid: zet de staldeur open, maar loop er dan ook eens binnen zouden wij beide partijen willen adviseren.

Wij volgen met veel interesse de alternatieve productiewijzen die de afgelopen jaren zijn ontstaan. Deze productiewijzen – die vaak meer tijd en energie kosten – zullen niet snel in staat zijn om alle monden van de wereld te voeden, tenzij het consumptiepatroon van het Westen drastisch aangepast wordt op korte termijn. Het verdient aandacht om deze productiemethoden verder te laten ontwikkelen. Echter zien wij voor nu deze **alternatieve productiemethoden als een goed instrument om consumenten te betrekken bij hun voeding**. Ook supermarkten hebben hier een belangrijke verantwoordelijkheid.

Wij vinden het erg belangrijk dat voedselproductie geen afgesloten circuit is. **Verbinding tussen de sector en de afnemers van de producten uit de sector is een belangrijke pijler van**

onze toekomstvisie. Consumenten zijn voor ons actief onderdeel van de keten, en geen los aanhangsel aan het einde.

Dit vraagt inspanning van verschillende kanten. De landbouwsector heeft een verantwoordelijkheid om transparant te zijn en de consument te tonen waar ze mee bezig is.

De consument heeft een verantwoordelijkheid om actief op zoek te gaan naar de herkomst van voedsel en om bewust te zijn van zijn of haar consumptiegedrag.

Het leren over de verantwoordelijkheid van de consument begint op de basisschool. Wij willen kinderen actief betrekken bij ons voedsel. Daardoor kunnen zij – in hun consumerende leven – bewuste keuzes maken rondom voedsel en de herkomst ervan.

Naast het contact met de consument vinden wij het belangrijk dat de **agrarische ondernemingen actief onderdeel van de omgeving** zijn. Het is belangrijk dat de mensen die dagelijks met de bedrijven geconfronteerd worden weten wie de ondernemer is en wat zijn bedoelingen zijn. Ook hier ligt een wederzijdse verantwoordelijkheid: zet de staldeur open, maar loop er dan ook eens binnen is ons advies aan beide partijen.

Vanuit dat advies bepleiten wij **meer experimenten met gemeenschapslandbouw**. Dit zijn systemen waarbij de consument, producent en toeleveranciers in één onderneming deelnemen en zijn voor ons een goed voorbeeld hoe de verbinding tussen de belanghebbenden vorm kan krijgen. Wij staan achter deze ondernemingsvorm, omdat alle partijen invloed hebben op de bedrijfsvoering en er rekening gehouden kan worden met de waarden van alle spelers.

Een andere vorm om dit te bereiken en consumenten te leren hoe hun voedsel tot stand komt is balkon- en stadstuinen. **Gemeenten moeten een positieve, open houding hebben over balkon- en stadstuinen.**

VERNIEUWING

Op het gebied van agrarische innovatie heeft Nederland een voorsprong die ons een sterke positie geeft op het internationale veld. Deze kennispositie willen we graag in stand houden. Een veelgehoorde klacht van innovators is dat wetgeving achterloopt op de werkelijke situatie en dat dit beklemmend werkt op de innovatie. **Het is belangrijk dat ondernemers de ruimte krijgen om te experimenteren.** Om deze ruimte te bieden moeten nieuwe innovaties en initiatieven worden gestimuleerd en ondersteund. Dit kan door ruimte te bieden voor zogenaamde *proeftuinen*. Deze krijgen bewust meer speelruimte om te experimenteren om zo de sector van binnenuit te ontwikkelen.

De proeftuinen zijn noodzakelijk, omdat de totale verandering van de sector moeizaam verloopt. Er zitten namelijk veel stappen tussen de grondstoffen van ons voedsel en het gerecht op ons bord. Deze keten is bovendien verspreid geraakt over de wereld. Invloed op de vele, verspreide schakels is de laatste jaren moeilijk gebleken. In de afgelopen jaren zijn er in de individuele schakels stappen gezet om te verduurzamen. Wij denken echter dat er nog grote winst op het gebied van duurzaamheid behaald kan worden door beter te kijken naar het gehele systeem. **Verandering van de productieketen is moeizaam, maar noodzakelijk.**

Het belang van innovatie is evident, want juist zo komen **efficiëntie en duurzaamheid in beeld**. Vanuit de drang om méér te gaan produceren constateren wij dat er diverse elementen in de sector onwenselijk zijn. Kwantiteit lijkt in sommige bedrijven boven kwaliteit te gaan. Liever zien wij dat er nieuwe technologieën worden ontwikkeld, waardoor efficiënter en minder vervuilend gewerkt kan worden. Het afvangen van fosfaat en het opwekken van duurzame energie door agrarische ondernemers zijn uitstekende voorbeelden hiervan. Wij benadrukken dit belang, zodat er **duidelijkheid gegeven wordt over de koers van de sector**. Ondernemers die stappen maken in deze richting verdienen wat ons betreft steun in de rug. Zo worden grondstoffen weer dichterbij de uiteindelijke afnemer gewonnen en wordt de keten verkort. Door de voedselsector zo in te richten dat de afstanden kleiner worden, wordt de uitstoot van de sector sterk teruggebracht.

Vooruitgang van de sector zou het makkelijker moeten maken om nog betere leefomstandigheden voor de dieren te garanderen. Deze trend is al zichtbaar en verdient het om te worden doorgezet. Wij streven naar **een internationaal vooruitstrevende landbouw met een lokaal karakter, met een waardig leven voor alle dieren in de landbouw bestaat**. Dit leidt ook tot arbeidsverlichting voor de agrariërs. Het realiseren van deze waarden is ons einddoel. Wanneer ondernemers met hun bedrijfsvoering achterlopen op gestelde eisen dienen deze eisen op een correcte en eerlijke wijze gehandhaafd te worden. Willekeur met boetes is zeer onwenselijk. **Koplopers moeten worden beloond.**

De landbouwsector zal altijd verschillende productiewijzen moeten houden. Door niet te kiezen voor een enkele route maar

meerdere opties open te houden, ontstaat er meer ruimte voor keuzes door consumenten en innovaties in de sector. **Welke productiewijze er ook wordt gekozen, erg belangrijk achten wij het sluiten van de kringlopen in de landbouw.** Dit hangt samen met verbeteringen in de verwerking van afvalstromen, het verminderen van verliezen in de keten, maar ook met plantenveredeling en veranderende consumptiepatronen. De verschillende productiewijzen moeten van elkaar leren en profiteren.

Dit alles onder de randvoorwaarde dat het milieu, waar mogelijk, wordt ontzien. Een andere voorwaarde is dat de productie op een ecologisch verantwoorde wijze plaatsvindt, waarbij optimaal en slim gebruik wordt gemaakt van de natuurlijke functies van het ecosysteem.

Als er ruimte is voor innovaties, ontstaat er ook veel ruimte voor nieuwe en creatieve ideeën. Het is dan aan de ondernemers om deze ruimte te benutten. Wij vinden het van belang om de ondernemers van de toekomst hierop voor te bereiden. **Opleidingen moeten meer ruimte bieden voor andere aspecten dan enkel de productie.** Hierdoor ontstaat een nieuwe generatie die een eigen plek kan vinden in deze bewegende sector. Maar innovatie komt niet enkel uit de sector zelf. Steeds vaker komen innovaties in de landbouw uit andere sectoren overwaaien. Deze vaak creatieve oplossingen voor problemen vinden wij erg welkom. Daarom roepen wij graag op tot **meer verbinding met andere sectoren om zo tot nieuwe en creatieve oplossingen te komen** voor de problemen en uitdagingen van dit moment. Dit begint al in de opleiding zelf.

VOEDSELZEKERHEID

De wereldbevolking zal volgens de verwachtingen van de FAO de komende jaren stijgen tot 9 miljard in 2050. De groei van de wereldbevolking en de toenemende welvaart in dichtbevolkte delen van de wereld zal leiden tot een grotere vraag naar voedsel en tot een verschuiving in het eetpatroon.

Nederland heeft volgens ons een grote verantwoordelijkheid in de toekomstige voedselvoorziening, voornamelijk door het innovatieve karakter van de Nederlandse landbouw. De landbouw in Nederland wordt wereldwijd gezien als zeer hoog productief, terwijl **er ook hier nog steeds ruimte is voor verbetering.** De Nederlandse landbouwsystemen zijn gebaseerd op moderne technologie en wetenschappelijke inzichten die een richtlijn moeten worden voor mogelijkheden en verbeteringen overal ter wereld. **De kennis van moderne landbouw in Nederland dient geëxporteerd te worden.** Zo wordt er ook bijgedragen aan voedselzekerheid buiten Nederland.

Wat ons betreft gaat de problematiek niet alleen om de kwantiteit van de producten, **maar is er ook een andere samenstelling van producten nodig.** Voornamelijk de dichtst bevolkte gebieden in de wereld zullen de meeste aandacht moeten besteden aan efficiëntere voedingspatronen. Als het mondiale eetpatroon niet drastisch veranderd, zou om aan de toenemende vraag naar voedsel te kunnen voldoen de voedselproductie voor mens en dier per hectare namelijk verdubbelen. Wanneer gekozen wordt om deze trend te accepteren, is het voor ons van belang dat we **de kwaliteit van het eindproduct, maar ook de**

kwaliteit in het proces van de totstandkoming van het eindproduct, waarborgen. De randvoorwaarden moeten in elke stap van de keten een zekerheid zijn.

Wij zien **veel waarde in het debat over het mondiale consumptiepatroon**, maar dit debat is een debat dat op de eerste plaats tussen consumenten gevoerd moet worden. Om dat debat goed te voeren, moeten deze op de hoogte zijn van de feiten. Zo gebruikt de 'Landbouw van Nu' 70% van alle landbouwgrond en 30% van al het land op aarde om veevoer te verbouwen voor de mondiale veestapel die 65 miljard landbouwdieren telt - exclusief vis kweek. De vraag ontstaat hoe wenselijk deze situatie is. Hier hebben wij als groep geen complete visie op. Het is wel aan **ieder individu om de implicaties van zijn of haar voedselkeuze te verantwoorden**. De overheid heeft hierbij in ieder geval een informerende rol, zodat consumenten deze keuze bewust kunnen maken.

Wel constateren we dat het voorkomt dat kostbare, vruchtbare grond gebruikt wordt voor het telen van gewassen voor biobrandstoffen. Wij zien dat dit ten koste gaat van het telen van voedselgewassen. Om dit terug te dringen, moet de **ontwikkeling van nieuwe soorten biobrandstof gestimuleerd worden**. Deze biobrandstof kan bijvoorbeeld worden gemaakt van gebruikte vetten, landbouwafval, planten en algen.

VERJONGING

De gemiddelde leeftijd van de agrarische ondernemers stijgt. Bovendien worden de ondernemers gedwongen om langer door te werken. Hierover maken wij ons zorgen.

Het is van groot belang dat de sector niet verder vergrijsst. Jonge ondernemers spelen voor ons een belangrijke rol in het leggen van verbindingen. Nieuwe toetreders, veelal jongeren die zijn opgegroeid in de netwerksamenleving vol met sociale media, hebben een natuurlijke houding die verbindend is. **Wij zien hen als belangrijke ambassadeurs** voor onze wens om een meer verbonden landbouwsector te ontwikkelen.

Wij vinden het van belang dat Nederland een eigen voedselproductiesector heeft. Dit draagt bij aan de voedselzekerheid van de Nederlanders en versterkt de positie van Nederland op de wereldmarkt. **Nederland is een exportland en dit is een belangrijke inkomstenbron die wij graag willen behouden, mits de sector zich toekomstbestendig blijft ontwikkelen.** Dit kan zowel om kwantiteit als om kwaliteit gaan.

Om de vergrijzing tegen te gaan willen wij **de sector meer open stellen voor nieuwe toetreders**. Door dit toe te voegen naast de gebruikelijke bedrijfsopvolging ontstaan kansen op innovaties. Soms zullen deze creatiever zijn dan de vernieuwingen die de sector zelf al ontwikkelt. Wij willen **nieuwe ogen introduceren in de sector**.

Verder willen wij **diverse ketenpartners tijdig met elkaar verbinden** zodat er nieuwe mogelijkheden ontstaan. Stimuleren is daarbij het sleutelwoord. Het gebeurt nog vaak dat verschillende schakels in dezelfde keten niet of nauwelijks samenwerken, terwijl ze goed van elkaar kunnen leren. Enthousiastelingen ontdekken hoe het mogelijk is om de sector te betreden en ervaren dat vooraf bedachte drempels minder groot zijn dan in de werkelijkheid.

Uiteraard moeten **jonge ondernemers leren van de lessen die de sector in het verleden heeft geleerd**. De gebruikelijke scholing bij de instellingen (beroepsonderwijs en hoger onderwijs) vormt daarbij een belangrijke basis, maar ook **niet traditionele kennisoverdracht tussen bestaande en nieuwe ondernemers is van groot belang**.

VERGROENEN

In de `Landbouw van Nu` is het ondoorzichtig waar mineralen en grondstoffen vandaan komen en hoe ze zijn gewonnen. Bovendien is er verspilling die in de toekomst tot steeds meer problemen zal leiden. Daarom moeten we streven naar **een landbouw met een gesloten mineralenkringloop**. Door zo veel mogelijk mineralen op te vangen en hier efficiënter mee om te gaan, kan de verspilling worden teruggebracht.

Een belangrijk element is het gebruik van kunstmest, dat grote milieueffecten heeft. Het verschijnsel dat wij kennen als eutrofiëring maakt dat wij het goed vinden als de sector **minder kunstmest** zou gebruiken. Bovendien raakt fosfaat - een belangrijk element in de productie van kunstmest - op. Zonder deze grondstof is landbouwproductie met de huidige plantensoorten en op het huidige benodigde niveau niet mogelijk. Daarom moet de sector de komende jaren ernaar streven om **efficiënter met fosfor om te gaan, en moeten technologieën ontwikkeld worden om fosfaat terug te winnen** uit groenafval, mest en afvalwater. Initiatieven tot het verwerken van reststromen tot nuttige producten, sluiten en verkleinen van kringlopen, het betrekken van de consument daarbij en een duurzamere productie mogen daarom niet worden gedwarsboomd worden door

regelgeving. Daar staat tegenover dat er ook goede controle plaats moet vinden op de wijze waarop mest gebruikt en afgevoerd wordt. Illegale dumping en verhandeling moeten volgens ons bestraft worden.

Op het gebied van duurzaamheid en gesloten mineralenkringloop is goede wet- en regelgeving nodig. De impact van een niet duurzaam systeem, waarbij mineralen verbruikt worden en het milieu onnodig wordt belast, heeft gevolgen die verder gaan dan de sector zelf. **Iedereen, in het bijzonder volgende generaties, heeft last van onverantwoord gedrag**. De sector zal daarom moeten verduurzamen. Vooral op het gebied van uitstootnormen moet daarom een goed en effectief beleid worden opgesteld, zo mogelijk, in samenwerking met de sector. Dit moet ervoor zorgen dat alle agrarische ondernemers stappen zetten om hun uitstoot te verminderen. Als dit gepaard kan gaan met vermindering van geurhinder heeft dit dubbel effect, aangezien het draagvlak voor de sector erdoor zal vergroten.

Juist **omdat goede wet- en regelgeving nodig is ten bate van de sector zelf, moet er streng worden opgetreden wanneer individuele ondernemers regelgeving ontlopen**.

Door de bedrijfsvoering en het grote oppervlak dat gepaard gaat met landbouw zien wij veel kansen op het gebied van duurzame energie. Door ondernemers en innovaties op dit gebied te stimuleren en aan te moedigen kan **de agrarische sector van energiegebruiker naar energieproducent** gaan.

Daarnaast kan de sector zich ontwikkelen tot natuurbeheerder. Ondernemers zijn trots op hun land en

voelen zich ook verantwoordelijk. Door boeren als landbeheerder te vragen kunnen zij, wanneer zij de ruimte en verantwoordelijkheid krijgen, meewerken aan een landschap wat niet alleen zorgt voor voedselproductie maar ook goed is voor de biodiversiteit. Nederland ontwikkelt zich daardoor tot een lappendeken van steden, gebieden met kwalitatieve landbouwgronden waar sterke en diverse natuur tussendoor loopt. Daarbij is het van groot belang dat wij ondernemers niet verplichten om te vergroenen terwijl ze daar geen geld voor hebben. **Wij willen naar een sector waarin ondernemers ook mogen verdienen aan het groen dat zij onderhouden.** In dit systeem krijgen ondernemers een vergoeding voor de ecologische meerwaarde die zij toevoegen.

WELZIJN

De maatschappelijke interesse voor het welzijn van dieren groeit. Toch blijken veel consumenten nauwelijks bereid om ook financieel bij te dragen aan het verbeteren van dierenwelzijn. Daarom moet er ingezet worden op een **betere voorlichting over de herkomst van dierlijke producten en het houden van dieren.** Daardoor wordt de consument bewust van de consequenties van zijn consumptiekeuzes en kunnen de menselijke waarden (milieuvriendelijk, diervriendelijk) ook in het koopgedrag worden herkend.

Dierenwelzijn is voor ons een combinatie van toegang tot voedsel en water, een comfortabel onderdak en rust, het vermijden van pijn, verwonding, ziekten, angst en chronische stress en de mogelijkheid tot het vertonen van soorteigen gedrag. In onze landbouw van later gaat het **niet alleen om de productie, maar ook om de**

kwaliteit van leven krijgt een plek. In onze verkenning van de sector viel het ons op en wij willen hierbij de eventuele misvatting graag wegnemen: **veel agrariërs geven diergezondheid al hoge prioriteit.** Echter valt hier ook nog veel te winnen. Om dit te verbeteren willen wij **innovatieve, nieuwe stalconcepten in de veehouderij stimuleren.** Wanneer ondernemers vernieuwende ideeën hebben moet dit worden omarmd. Deze ondernemers hebben kennis van zaken en geven de sector nieuw elan.

In Nederland gelden strenge regels omtrent dierenwelzijn. Wij willen dat deze **dierenwelzijnsregels onderwerp van discussie blijven**, omdat het een belangrijk thema is dat op de agenda moet blijven staan. De wetenschap ontdekt nog altijd nieuwe inzichten en de koploperspositie in de wereld blijft niet vanzelf behouden. Verder zouden deze **regels op Europees niveau** moeten worden toegepast. Wanneer deze elders in de EU niet gehandhaafd worden, betekent dit namelijk dat de concurrentiepositie van de Nederlandse boeren verslechtert.

We hebben zorgen over het gebruik van antibiotica in de sector. Onder andere frequent gebruik ervan heeft geleid tot ontwikkeling van resistentie bij bacteriën. Om dit in de toekomst te voorkomen moet er **scherpe wet- en regelgeving met betrekking tot antibioticagebruik** blijven bestaan. Hiermee wordt zorgvuldig gebruik van antibiotica gewaarborgd. Wij vinden dat het mogelijk moet blijven om zieke dieren te behandelen met antibiotica in het belang van dierenwelzijn, zolang dit in samenspraak met de volksgezondheid gebeurt.

VERDIENEN

Wij vinden het verstandig om subsidies af te bouwen. **Ondernemers moeten hun eigen geld verdienen – en dat kan ook als zij zich richten op kwalitatief hoogwaardige producten.** Randvoorwaarde om tot deze situatie te komen is dat er een eerlijke prijs ontstaat. De vrijgekomen geldstromen uit de Europese subsidies moeten gebruikt worden om de sector groener en duurzamer te maken. Door geleidelijk randvoorwaarden te stellen aan de subsidies worden vervuilende producten langzaam duurder terwijl het aantrekkelijker wordt om duurzaam te produceren. De totale hoeveelheid subsidie wordt dan ook geleidelijk minder.

In de `Landbouw van Nu` betalen we te weinig voor ons voedsel. We streven naar **een eerlijke prijs voor de producten uit de landbouwsector.** Ook hier is het van groot belang te denken aan de gehele keten. Alle spelers dienen beloond te worden, de prijs voor het product mag van ons omhoog. **Om de stijging in toom te houden bepleiten wij mensen vooral lokaal te voorzien van hun voedsel.** Daardoor wordt de weg van boer naar bord korter.

Om tot een dergelijke situatie te komen willen wij een ander verdienmodel verkennen. In dat model moeten de volgende elementen naar voren komen:

- **Minder speculatie; meer stabiliteit**

Om te innoveren hebben ondernemers zekerheden nodig. Het speculeren met de voedselprijs is daarbij een doorn in het oog. Het nieuwe verdienmodel zou meer stabiliteit moeten bieden, waardoor lange termijn investeringen mogelijk worden en

vernieuwingen op een veiligere grond plaatsvinden.

- **Eerlijk inkomen; een gewaardeerd product**

Het nieuwe verdienmodel moet tegemoet komen aan onze eerste constatering dat de producten op een eerlijk niveau gewaardeerd moeten worden. Hierdoor ontvangen alle ketenpartners een eerlijk inkomen.

Dit nieuwe verdienmodel en een eerlijkere prijs zijn noodzakelijk zijn om een toekomstbestendige landbouwsector te krijgen.

Het is van groot belang dat – in de ontwikkeling naar een ander verdienmodel en een (hogere) eerlijke prijs voor voedsel de internationale concurrentiepositie van Nederland niet in gevaar komt. Daarom moet het internationaal perspectief mee worden genomen in beleid en regelgeving.

VEILIGHEID

Veel van de discussies die de afgelopen jaren rondom voedsel speelden kwamen door een gebrek aan transparantie. Een goed voorbeeld hiervan was de paardenvleesdiscussie waarbij bleek dat er paardenvlees in veel van ons voedsel bleek te zitten. Een ondoorzichtige keten is onwenselijk tegenover de consument en is daarnaast ook erg moeilijk te controleren. **Om voedselveiligheid te garanderen vinden wij het daarom belangrijk om een transparante sector te hebben.** Hiermee ligt er niet alleen een taak bij de agrariërs, maar bij de gehele voedselproductieketen. In elke stap moet duidelijk zijn wat er gebeurt. Europa stelt, terecht, hoge eisen aan voedselkwaliteit en de voedselveiligheid. Echter is dit in het buitenland niet altijd het geval. Omdat deze eisen ook kosten met

zich meebrengen hebben buitenlandse voedselproducenten een oneerlijk voordeel op de kostprijs. Daarnaast doet het ook flink af aan de geloofwaardigheid wanneer deze eisen niet aan geïmporteerd voedsel worden gesteld.

Daarom pleiten wij ervoor dat de hoge eisen aan voedselkwaliteit en voedselveiligheid ook aan geïmporteerd voedsel worden gesteld.

Dit beschermt niet alleen de eigen burgers, maar het is ook erg belangrijk voor een eerlijke concurrentie binnen Europa.

In delen van Nederland zijn de agrarische bedrijven dichtbij elkaar gevestigd. Zoals we hebben gezien met bijvoorbeeld de Q-koorts kan dit leiden tot grote problemen voor de volksgezondheid. Wij vinden dat de bedrijfsvoering in de landbouw nooit ten koste mag gaan van de mens. De omwonenden moeten zich geen zorgen hoeven maken over hun gezondheid door de bedrijven in de buurt.

Dit probleem gaat vaak ook gepaard met de grootte van het bedrijf. Daarom vragen

wij om een visie op de ruimtelijke ordening waarbij grootschalige bedrijven niet in de buurt van woningen staan. Hierdoor komt de veiligheid van mensen niet in het gedrang.

Onder het mom “nooit meer honger” is de landbouw enorm gestimuleerd. Echter zien wij nu steeds meer de wens dat naast kwantiteit er ook naar kwaliteit gekeken wordt. Daarom willen wij graag meer aandacht voor voedselveiligheid naast de aandacht voor de productie. De eisen die worden gesteld aan de voedselveiligheid moeten ook streng gehandhaafd worden. Wij beschouwen het niet als een pre, maar een harde eis dat voedsel veilig is om te eten. Daarom is hier ook strenge wet en regelgeving nodig.

Om een gezonde landbouw te krijgen moet er ook rekening worden gehouden met de gezondheid van de planten en dieren, zowel in als rondom de bedrijven. Ondernemers moeten daarom in hun bedrijfsvoering ook rekening houden met de impact die zij hebben op de flora en fauna in de omgeving.

**WIJ HOPEN DAT DIT PAMFLET INSPIRATIE BIEDT VOOR DE NIEUWE
PROVINCIALE REGEERTERMIJN.**

WEES OPEN EN LUISTER OPRECHT NAAR ELKAAR.